

Täysistunto

Torstai 15.10.2015 klo 16.00—18.20

2.2. Suullinen kysymys nuorisotakuusta (Heli Järvinen vihr)

Suullinen kysymys SKT 33/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Järvinen.

Keskustelu

16.22 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! On hienoa kuulla, että työttömyyden hoidosta aiotaan tehdä aktiivista passiivisen sijaan, mutta siltä ei vain oikein vaikuta, kun sitten katsoo näitä toimenpiteitä. Meillä on esimerkiksi nuorisotakuu, jolla on yritetty katkaista kaikkien alle 25-vuotiaiden ja vasta valmistuneiden alle 30-vuotiaiden työttömyyttä ennen sen pitkittymistä yli kolmen kuukauden eli juuri siihen, mistä ministeri Mäntylä puhuu. Nuorten työttömyyttä ei ole saatu nujerrettua, mutta sen kasvu on saatu kääntymään, ja ennen kaikkea se on ennalta ehkäissyt nuorten syrjäytymistä.

Nyt kuitenkin, vaikka nuorisotakuu on nostettu hallitusohjelmassa kärkihankkeeksi, rahaa sille ei ole varattu. Päinvastoin, kun edellinen hallitus panosti siihen 60 miljoonaa euroa, ensi vuonna rahoitus putoaa alle puoleen ja seuraavana vuonna lähes nollaan, kaikkiaan 96 prosenttia. Kun kaikki puolueet ovat vakuuttaneet haluavansa kehittää nuorisotakuuta entistä tehokkaammaksi, kysynkin ministeriltä: miten tätä ennalta ehkäisevää ja aktiivista työttömyyden hoitoa kehitetään, kun siltä viedään rahat?

16.23 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nuorisotakuuta kehitetään yhteisötakuun suuntaan. Me tietysti tiedämme, mitä kokemuksia nuorisotakuusta on — siitä on hyviä, mutta sitten pitää olla kriittinen: on siinä epäonnistuttukin osin. Ja nimenomaan nyt kohdennetaan toimenpiteitä siihen joukkoon, joka on vaarassa pudota, niihin syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin. Se on tässä niin kuin se ajatus, eli kun vähempiä rahoja jälleen kerran kohdennetaan, kohdennetaan semmoisiin toimenpiteisiin, joiden uskotaan olevan tehokkaita. Me ymmärrämme tietysti tämän kritiikin, mitä edustaja kohdentaa nuorisotakuurahoihin, mutta kyllä täällä sisällä on niitä toimenpiteitä, joita voidaan käyttää myös tähän, ja yhteisötakuu on se meidän uusi suuntamme. — Näin.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.24 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tosiaanakin sitoutunut kehittämään nuorisotakuuta yhteisötakuuksi. Kysyin eilen valiokunnassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

asiantuntijalta, mitä se tarkoittaa nuorten kanssa työskentelevien näkökulmasta. Vastaus oli aika kylmäävä: emme tiedä, mutta todennäköisesti se tarkoittaa sitä, että jatkossa teemme työtä yhdessä mutta ilman rahaa.

Osana nuorisotakuuta leikataan 6 miljoonaa euroa etsivästä nuorisotyöstä, joka on tavoittanut vuosittain yli 20 000 kadonnutta nuorta, niitä nuoria, joista me kaikki olemme huolissamme ja joista tulee iso lasku tälle yhteiskunnalle, jos heistä ei pidetä huolta. Kun samalla leikataan työpajatoiminnasta ja työllisyysmäärärahoista, kuten palkkatuesta, Samsi-kortista ja työkokeilusta, se tarkoittaa, että tulevina vuosina kadotetaan tuhansittain uusia nuoria. Kaikista näistä nuorista koituu kestäättömän suuri lasku. Tämän laskun arvioidaan olevan vuosittain 600 miljoonaa euroa — siis valtava lasku pienestä säästöstä. Kysynkin ministeriltä: miten meillä on varaa jättää nuoremmille tämä velka, jos pelkkä taloudellinenkin velka on hallituksesta liikaa? Miten me saamme jatkossa nuoret mukaan osallistumaan?

16.25 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on sitoutunut kehittämään edellisellä kaudella alkuun, vauhtiin laitettua nuorisotakuuta ihan uuteen suuntaan. Se, mikä edellisen kauden nuorisotakuumallissa oli ongelma, minkä havaitsi muun muassa Valtiontalouden tarkastusvirasto raportissaan ja muutamat muutkin selvitykset, oli se, että se ei tavoittanut niitä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia nuoria eli niitä nuoria, joilla on monenlaisia ongelmia. Se on se ongelma, mihin me haluamme puuttua nimenomaan kehittämällä nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan, ja silloin me tarvitsemme sellaisia malleja, joissa nuori saa avun yhdeltä luukulta. Näitä pyrimme kärkihankkeillamme kehittämään, muun muassa laajentamaan Ohjaamo-palveluita, jotka ovat tällaisia yhden luukun palveluja nuorille. Sen lisäksi tarvitaan tietysti sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteitä, joista STM:n ministerit voivat tarkemmin vastata. Lisäksi tähän meidän nuorisotakuuseemme kuuluu olennaisena osana koulutustakuun jatkaminen, jossa ideana on se, että jokaiselle toisen asteen päättäneelle nuorelle taataan koulutuspaikka. Eli tulevaisuutta nuorille rakennetaan kehittämällä nämä palvelut, olemassa olevat palvelut, toimimaan paremmin yhteen.

16.26 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tähän vielä todeta sen, että tämä nuorisotakuu tai yhteisötakuu tehdään aina siellä paikallisella tasolla, ja haluan muistuttaa siitä, että nyt tulevalle vuodelle ja tälle vaalikaudelle meillä itse asiassa ei ole kuntien valtionosuuksien leikkauksia. Nuorisotyö tehdään siellä kunnissa, ja minä haluan ottaa esille myös sen, että Vanhasen kakkoshallituksen aikana ministeri Wallinin johdolla tehtiin tämä etsivä nuorisotyö, eli meillä on olemassa näitä menetelmiä, joita on koottu useamman vuoden aikana yhteen.

Minä jotenkin vierastan sitä ajatusta, että pelkästään se, minkä verran me valtion puolelta laitamme rahoitusta tänne nuorisotakuuseen tai yhteisötakuuseen, ratkaisisi sitä. Minusta on ollut tärkeätä, että viime vaalikauden aikana kehitettiin näitä yhteisiä malleja, mutta ne eivät voi olla pelkästään valtion rahoituksesta kiinni. Me tiedämme sen, että tämä yhteisötakuu, jota hallitus tässä tavoittelee, liittyy myös siihen, että meillä saadaan yhteistyö paremmin pelaamaan myös järjestöjen kanssa, ja tässä myös järjestöillä tulee olemaan iso sija.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

16.28 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei varmaan kukaan täällä vastusta sitä, että nuorisotakuuta kehitetään, mutta tämä tapa, millä hallitus taas kehittää, kyllähän enemmän on se, että otetaan ne resurssit pois, millä esimerkiksi siellä paikallistasolla tai alueellistasolla voitaisiin tätä kehittämistoimintaa tehdä.

Annan yhden esimerkin: Nyt hallitus ajattelee, että nuoret saadaan töihin sillä, että annetaan vähän enemmän keppiä, ei suinkaan sillä, että esimerkiksi Sanssi-korttia kehitettäisiin siihen suuntaan, että palkkatukimäärärahat nousisivat, jolloin me saisimme nämä nuoret ihmiset, jotka ovat nimenomaisesti vailla työtä, sinne töihin eikä niin, että heidät jätettäisiin oman onnensa nojaan. Jos ajatellaan, että nuoria halutaan kannustaa vaikka yrittäjiksi, niin kuin varmaan moni täällä haluaa, niin kyllä siihenkin varmaan toimii paremmin se, että annetaan pikkuisen porkkanaa eikä niin, että taas viedään kokonaan toivo pois ja annetaan heidän olla omassa onnessaan. Sen takia kysyisinkin nyt vielä ministeriltä, miten te luulette, kumpi toimii paremmin: se, että annetaan porkkanaa, vai se, että annetaan keppiä?

16.29 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä työkalupakissa on sekä—että-malleja. Itse uskon tietenkin siihen, että se porkkana kannustaa, mutta jokaisen pitää nyt ymmärtää, että sitä rahaa ei vain ole. Sitä on ihan turha tuolta seinästäkään käydä ruikuttamassa, kun sitä on aika rajallinen määrä. Niillä vähemmillä rahoilla täytyy pystyä tekemään asioita fiksummin. Siitä tässäkin on kysymys. Aivan niin kuin ministeri Grahn-Laasonen sanoi, viime kauden nuorisotakuukokemukset on kerätty yhteen, VTV on niitä arvioinut, on arvioinut sitä kriittisesti, mikä onnistuu, mikä ei. Nyt kun täällä annetaan semmoista kuvaa, että ikään kuin tässä oltaisiin lopettamassa kaikki palkkatuki, starttirahat, niin eihän se näin ole. Kyllä niitä edelleen on, nämä toimenpiteet ovat käytössä edelleen. Toki ei ole niin paljon rahaa kuin ennen. Täytyy vain tehdä asiat fiksummalla tavalla.

16.30 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että eduskunta käy keskustelua nuorten ihmisten tulevaisuudesta näinä vaikeina talousaikoina, koska on tietenkin tärkeää, että me antaisimme sellaiset mahdollisuudet, että jokainen saisi oven raolleen työelämään, koulutuksen polun alkuun ja ikään kuin sellaisen merkityksellisyiden kokemuksen elämäänsä, mitä työ voi tuoda, mitä aiemmassa keskustelussa täällä sivuttiin.

Mutta samanaikaisesti, niin kuin aiemmassa keskustelussa todettiin sekin, työllisyyslanteemme ei ole kovin häävi. Haluaisin kysyä työministeriltä: Viime kaudella nuorisotakuun osalta muistan tulleen vahvaa kritiikkiä sen mallin byrokraattisuudesta yrittäjien näkökulmasta. Me tiedämme, että tässäkin tapauksessa tämä nuorisotyöttömyys hoituu parhaiten ei millään muulla kuin sillä, että nuoret saavat työpaikkoja, ja yrityksistä niitä pitäisi löytyä. Onko meillä mitään keinoja avata ovia sinne yrityksiin paremmin niin, että nimenomaan nuoret ihmiset saisivat sen ensimmäisen mahdollisuuden astua työpaikkaan? Mitkä ovat toimenpiteet ikään kuin siihen, eivät pelkästään nämä tukimuodot, vaan miten näette tämän kokonaisuuden: nimenomaan nuoret, yrittäjät ja sitä kautta polku työelämään?

16.31 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Saarikko nosti kyllä hyvin tärkeän asian esille, koska tähän on se, mitä nuorilta itseltään oli kysytty, miten he kokivat tämän. Jos se on yhtään vaikeaa, jos se on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

yhtään hankalaa, jos koetaan, että pitää käyttää kaiken maailman lippulappusia, niin kyllähän se jää tekemättä. Siitä pitää tehdä paljon matalamman kynnyksen toimintaa. Tässä tullaan nyt siihen tämän uuden hallituksen linjaukseen, että päästään tästä turhasta sääntelystä, byrokratiasta eroon, ja tämä on yksi alue, missä näistä pitää päästä eroon. Ei nuorilla ole aikaa eikä mielenkiintoa tutustua mahdollottoman vaikeisiin asioihin, vaan sen pitää olla mahdollisimman simppeleitä sekä yrittäjälle että sille nuorelle, niin että he kohtaavat toisensa ja sitä kautta sitten päästään eteenpäin. Todella hyvä kysymys.

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen kysymys tähän aiheeseen.

16.32 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse ajattelisin, että tuohtumus salissa ei niinkään johdu siitä, etteikö ymmärrettäisi, että on rajalliset määrät rahaa, vaan se johtuu siitä, että kun katsotaan hallituksen lukuja ja toisaalta viestiä, niin tuntuu, että ne eivät täsmää. Nytkin on puhuttu siitä, että nimenomaan ne kaikista heikoimmassa asemassa olevat nuoret halutaan tavoittaa. Mutta jos me mietimme vaikka etsivää nuorisotyötä ja siihen kohdistuvia leikkauksia, niin se tuki on ollut kaikista tärkeintä, mitä pienempi kunta on kyseessä. Nyt kun sitä etsivää nuorisotyötä leikataan, niin se voi niiden pienempien kuntien kohdalla esimerkiksi tarkoittaa sitä, että kun he eivät saa sitä tukea, niin se lakkautetaan kokonaan tai resurssit vähenevät hyvin paljon. Samaan aikaan me puhumme nuorista, jotka asuvat haja-asutusalueella, missä palvelut ovat muutenkin jo kaukana, ja silloin syntyy aika suuri huoli vielä erityisesti näistä nuorista. Miten hallitus katsoo, miten tulevaisuudessa pystytään kantamaan kaikki nuoret hyvän elämän piiriin valtakunnallisesti?

16.32 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Toivola kuvasi juuri oikein asian elikkä sen, että huoli on siitä, miten ne palvelut tavoittavat ne nuoret. Siihen juuri nimenomaan tämä meidän kärkihankkeemme kilpistyy, että se on se ydinkysymys, miten me yhden luukun periaatteella pystymme tarjoamaan nuorille palveluja. Kyse ei ole yksittäisistä hankkeista, mitkä tämän ongelman ratkaisevat, vaan koko meidän palvelujärjestelmästämmme ja siitä, että toimitaan — se on vähän uusi toimintakulttuuri, tiedän sen, koska olen nähnyt aika lailla sisältä tätä järjestelmää, että ei ole välttämättä aina ihan helppoa eikä osata toimia sektoreiden välillä. Tässä esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, opetuspuolen asiat, nuorisopalvelut ja työllistämisen- ja työllisyyspalvelut: tämä kombinaatio pitää saada toimimaan niin, että nuori saa sen avun. Se on se tärkeä ja oleellinen asia, että jokainen nuori kohdataan ja jokaiselle nuorelle räätälöidään hänen tarpeistaan lähtevä palvelu.

Kysymyksen käsittely päättyi.